

Konkret forløb: Samfundsfag A

Illustration: Niels Poulsen

Formål: Opgaverne giver anledning til at sætte politiske beslutningsprocesser og politiske holdninger i relation til konkrete sager om grænseproblematikker, herunder nationale politiske beslutningers betydning i et lokalt, regionalt og europæisk perspektiv.

Forudsætninger: Det er en hjælp at have læst de tekster og faktaark, som er knyttet til modulet. Det vil være en fordel at have en grundviden om politiske partier i Danmark, den politiske beslutningsproces og et grundlæggende kendskab til EU's strukturer.

Kernestof: Politisk meningsdannelse og beslutningsprocesser i et demokratisk samfund. Medier, magt og forholdet mellem aktør og struktur. Politiske systemer i Danmark og EU, sikkerhed, konflikter og integration i Europa og internationalt. Komparativ metode og casestudier.

Opgave 1

Nationalstatsgrænsen

Padborg grænse - som linje

Foto: News Oresund. Licens: CC BY 2.0 via Wikimedia Commons

1. Hvad menes der med ”grænsen som linje” og ”grænsen som rum”? Find forskellige eksempler på, hvornår grænsen er en linje og hvornår den er et rum.
2. Kan grænsen være et rum samtidig med, at der er grænsekontrol?
3. Hvilken indflydelse har grænsens udtryk (rum eller linje) på det grænseoverskridende samarbejde? Tag udgangspunkt i interviewene med Rasmus Andresen og Jan Riber Jakobsen.
4. Er det grænseoverskridende samarbejde vigtigere for grænselandet end for resten af Danmark? Hvilket ansvar har den danske stat både overfor grænselandet og det grænseoverskridende samarbejde?

Materiale:

[Citater fra Jan Riber Jakobsen og Rasmus Andresen.](#)

Steen Bo Frandsen, Grænseforeningens YouTube: "[Den dansk-tyske grænse har udviklet sig dårligt i de senere år](#)". 2022.

Tidsskriftet Økonomi & Politik: [Interview med Jens Andresen: Grænseoverskridende samarbejde i den dansk-tyske grænseregion](#), 6. marts 2020.

[Faktatekst om grænsekontrol](#)

[Faktatekst om geografiske grænser](#)

[Faktatekst om Schengen](#)

[Den dansk-tysk grænse i et historisk perspektiv](#)

Opgave 2

Samtalekort

1. I skal i grupper på 4-6 personer have en dialog om grænser og grænsekontrol med udgangspunkt i samtalekortene. Alle kort består af en tegning, et citat og et spørgsmål.

I skal svare ud fra jeres personlige holdninger. Men også inddrage den viden I har med fra undervisningen.

Materiale:

[Samtalekort om grænser](#)

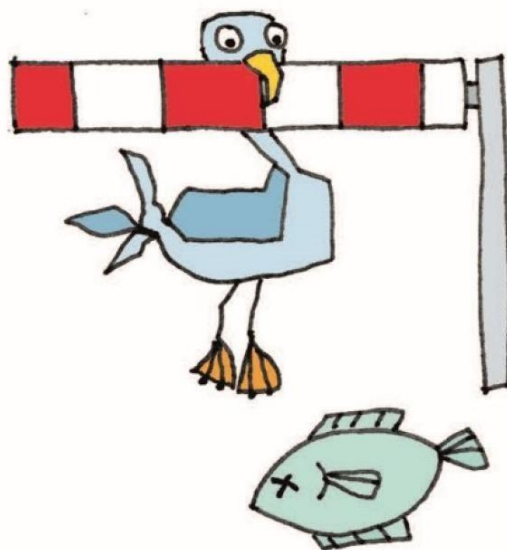

Illustration: Prik

Opgave 3

EU og grænsekontrol

1. Forklar med udgangspunkt i interviewet med Mogens Therkelsen, hvilke udfordringer det indre marked har givet. Hvorfor er han alligevel positiv i forhold til EU og kritisk overfor grænsekontrol?
2. Undersøg i hvilket omfang grænsekontrol er vendt tilbage til Europa.
3. Diskuter hvad grænsekontrollen betyder for Danmarks relationer til de øvrige EU-lande.
4. Vurder om grundtankerne i EU er ved at blive rullet tilbage, eller om der fortsat er en vej til øget integration (Europas forenede stater).

Materiale:

[Citater fra Mogens Therkelsen.](#)

Information: [Efter syv år med 'midlertidig' grænsekontrol: Nu undersøges Danmark for mulige ulovligheder](#), 16. august 2023.

Magasinet Grænsen: [Grænsebommene i Europa er vendt tilbage](#), 3. juni 2021.

EU-oplysningen: [Hvad er Schengensamarbejdet?](#)

EU-oplysningen: [Schengensamarbejdet og grænsekontrol.](#)

Opgave 4

Rollespil om fremtidens Europa

Foto: Enrinipo. Licens: CC BY-SA 3.0 via Wikimedia Commons

EU's ministerråd har besluttet at nedsætte en kommission, der skal give deres bud på, hvordan fremtiden Europa skal se ud. I er blevet inviteret til at være med i den kommission. Fokus er på Europakortet. Hvilke grænser skal der være og hvordan skal de se ud?

Hvert land har deres egen kommission og skal tage udgangspunkt i egne grænser. I er den danske kommission og I skal primært tage udgangspunkt i den dansk-tyske grænse. Men I må også godt inddrage Danmarks andre grænser.

Den samlede danske kommission er delt op i mindre grupper (4-6 personer).

Hver gruppe skal komme med et bud på Europakortet anno 2030 og tre forskellige bud på, hvordan man bør lave grænsekontrol. Herunder argumenter for, hvorvidt kontrollen skal være ved EU's ydre grænser og/eller ved de nationale grænser. Deri ligger også at forholde sig til omfanget af indre grænser i EU. Herunder Schengen-aftalen.

De forskellige indstillinger præsenteres for hele kommissionen (klassen). På baggrund af gruppernes indstillinger skal kommissionen komme med en samlet indstilling.

Undervisningsvejledning

Formål: At få viden om betydningen af geografiske grænser med særligt fokus på nationalstatsgrænser samt få indsigt i de forskellige måder, hvorpå en nationalstatsgrænse kan fungere på. Forløbet giver baggrundsviden til at indgå i en dialog om grænseproblematikker, herunder hvilken betydning den har både fysisk og mentalt. Opgaverne giver derudover anledning til at sætte politiske beslutningsprocesser og politiske holdninger i relation til en konkret sag, herunder nationale politiske beslutningers betydning i et lokalt, regionalt og europæisk perspektiv.

Forudsætninger: Det er en hjælp at have læst de tekster og faktaark, som er knyttet til modulet. Du skal kende til begreberne ”grænse som linje” og ”grænse som rum” samt begreber om identitetsdannelse og socialisering. Det vil være en fordel at have en grundviden om politiske partier i Danmark og den politiske beslutningsproces samt at kende til begrebet symbolpolitik. Det vil desuden være godt at have et grundlæggende kendskab til EU's strukturer, principperne i det indre marked og Schengen-aftalen.

Faglige mål:

- anvende og kombinere viden og kundskaber fra fagets discipliner til at undersøge aktuelle samfundsmæssige problemstillinger i Danmark og andre lande og diskutere foreliggende og egne løsninger herpå.
- anvende viden, begreber og faglige sammenhænge fra kernestoffet og forskellige teorier fra fagets discipliner til at forklare og diskutere samfundsmæssige problemstillinger og udviklingstendenser.
- undersøge og dokumentere et politikområde, herunder betydningen af EU og globale forhold.
- behandle problemstillinger i samspil med andre fag.
- demonstrere viden om fagets identitet og metoder.
- formulere præcise faglige problemstillinger.
- forholde sig kritisk til forskelligartede materialer fra forskellige typer afsendere og anvende viden om samfundsvidenskabelig metode til at gennemføre mindre empiriske undersøgelser.
- på et fagligt grundlag argumenterer sammenhængende og nuanceret for egne synspunkter, placere disse i en teoretisk sammenhæng og indgå i en faglig dialog.

Kernestof: Politisk meningsdannelse og medier. Samfundsforandringer og forholdet mellem aktør og struktur. Magt- og demokratiopfattelser samt rettigheder og pligter i et demokratisk samfund. Politiske beslutningsprocesser i Danmark i en global sammenhæng, herunder de politiske systemer i Danmark og EU. Aktører, magt,

sikkerhed, konflikter og integration i Europa og internationalt. Komparativ metode og casestudier.

Undervisningen: I undervisningen handler det om at arbejde med begrebet geografiske grænser. Det handler om at blive opmærksom på de grænser, man møder i sin hverdag, og hvad de betyder for en. Samtidig handler det om at få en bedre forståelse for, hvorfor vi har fysiske grænser, hvad de kan bruges til, og hvordan de kan forandre sig.

I arbejdet med opgaverne får eleverne mulighed for at få forskellige perspektiver på nationalstatsgrænser og deres betydning både for det enkelte individ og for samfundet. Målet er at eleverne skal kunne navigere fra det lokale og nationale til det europæiske niveau og derigennem få en forståelse for, hvordan beslutninger på alle niveauer har indflydelse på hinanden.

Endelig får eleverne mulighed for at bruge deres faglighed til at gøre sig nogle tanker om den fremtid, de selv kikker ind i.

Uddybende materiale og forslag til grundbøger: De faglige mål opfyldes ved, at kernestoffets begreber og sammenhænge anvendes i en undersøgelse af det supplerende stof. Til de enkelte opgaver er der derfor henvisninger til det relevante materiale.

For yderligere fordybning i begrebet grænser og det historiske omkring Danmarks grænser, kan der med fordel hentes brugbart materiale til forløbet fra ietgrænse-land.dk samt fra nedenstående:

Gunvor Vestergaard: "KulturNU", Systime 2. udgave 2021.

Steen Bo Frandsen og Dorte Jagetic Andersen: "Europas Grænser", Aarhus Universitetsforlag 2018.

Steen Bo Frandsen: "Danmarks grænser"

https://portal.findresearcher.sdu.dk/files/178565562/2_2020_3.pdf

Marlene Paulin Kristensen: "[Den midlertidige grænsekontrol har nu varet i seks år. Måske skal vi vænne os til den](#)", Information, 8. januar 2022.

Marlene Paulin Kristensen: "[At genkende grænsen](#)", Kulturstudier, 2020.

Flensborg Avis har fulgt debatten om grænsekontrol og vildsvinehegn tæt. Her er mange relevante artikler at finde.

Mere uddybende om grænse-landet og mindretallene findes her:

- “Grænseland – krig og kulturmøder“ (2009).
- Hæftet “[Sameksistens i grænselandet / Gemeinsames Leben im Grenzgebiet](#)” (2019) (tredje link under downloads).